

KERST VOOR DUMMIES

HEDDA MARIA POST'

Leonardo da Vinci: voorstudie Aanbedding van de drie Koningen, 1482.

'Schorriemorrie' is de bijna liefkozende benaming van hen die zich nou net niet helemaal gedragen naar heersende normen of geldende ethiek. Schorriemorrie refereert niet aan nette lieden, keurige mensen of onkreukbaren.

Met gajes en geteisem verwijst schorriemorrie naar de heffe des volks, het schuim der natie, ook schorem en schoelje genoemd en duidt het op gemeen volk dat sjachert, vernachelt en sjoemelt, het is een achenebbisj zootje, het deugt niet.

In keurig Nederlands zou je kunnen zeggen dat het om deugnieten gaat die zich onparlementair gedragen, ware het niet dat parlementair en onparlementair gedrag in deze dagen wat dooreen lopen. De omgangsvormen in de Tweede Kamer zijn met het gebruik van ferme aanduidingen, niet te zeggen scheldwoorden, wat minder parlementair geworden. En een aantal parlementariërs is in zoverre vertegenwoordiger van het volk dat ze ook het schorriemorrie in eigen gedaante vertegenwoordigt. Zelfs de Katholieke Kerk, die claimt de ethiek zo ongeveer uitgevonden te hebben, herbergt schorriemorrie, in casu lieden die de zaak hebben versjteerd. De kerk bedekt hun ongepast seksueel gedrag met de mantel der liefde.

Schorriemorrie kan veel opwindung veroorzaken: kijk naar Gouda waar een politiemacht werd ingezet tegen opgeschoten gozertjes die een clown met bloembollen bekogelden.

Wat hebben de woorden als geteisem gajes, sjacheren, vernachelen, sjoemelen, versjteren, schorem en schorriemorrie gemeen, behalve dat ze verwijzen naar mensen en handelingen met een rafelrand? Ze zijn via het Hebreeuws de Nederlandse taal binnengekomen en worden vooral in het Amsterdamse dialect (Mokums) en ook in het Bargoens gebruikt.

Schorem, dat zijn de mensen die niet echt deugen, schorriemorrie wordt als uitschot gezien. Beide woorden zijn afgeleid van het Hebreeuwse *shor wechamor* (meervoud *shorim wemorim*). Letterlijk vertaald: de os en de ezel. De os en de ezel komen in elkaars gezelschap voor in de tekst van de Oudtestamentische profeet Jesaja (Jes.1:3). Jesaja, teleurgesteld in het volk Israel, zegt daar: "Een os kent zijn meester en een ezel de krib van zijn heer, maar Israël heeft geen kennis, mijn volk (Israël) begrijpt het niet."

De os en de ezel van Jesaja werden later door de christenen gebruikt om de domme, minder dan os en ezel begrijpende, joden belachelijk te maken. Kerkvader Origenes verbindt in de derde eeuw als eerste in een preek de kribbe waarvan Jesaja spreekt met de kribbe van Jezus.

De evangelisten van het Nieuwe Testament vertellen over de geboorte van Jezus en wijden daarbij uit over engelen, herders, stal en kribbe, maar niemand rept van een os en een ezel. In het Nieuwe Testament staan die twee niet op stal.

Toch weet iedereen dat er in Bethlehem een os en ezel sereen bij de kribbe staan. Op schilderijen en in kerststalletjes kijken ze je met grote ogen aan. Het kersttafereel met os en ezel is ontleend aan een evangelie dat dateert uit de tijd nadat de Bijbel gereed was: aan het pseudo-Evangelie van Mattheüs. Zo kwamen via het anti-judaïsme van de vroege christenen de os en de ezel en via de Hebreeuwse leenwoorden het schorriemorrie in de kerststal. Os en ezel, samengevat in schorriemorrie, is een zachtmoedig begrip om alle niet-begrijpende ossen en ezels die de voorpagina's van onze kranten teisteren, te duiden. Parlementariërs, priesters en opgeschoten Goudse gozertjes, bien étonnés de se trouver ensemble.